

Javaslat a

„Calendarium Jaurinense de anno ... 1728 (első Győrben nyomtatott könyv)”

települési

értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Dr. Horváth Sándor Domonkos (név)

..... (aláírás)

Győr, 2021. november 30. (település, dátum)

(P. H.)

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Calendarium Jaurinense de anno ... 1728 (első Győrben nyomtatott könyv)

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

kulturális örökség

a szakterületi besorolás indoklása:

A Calendarium Jaurinense de anno ... 1728 az első Győrben nyomtatott könyv, a városunkban 1727 és 1850 között működő Streibig-nyomda első kiadványa, ezáltal a győri könyves kultúra egyik legfontosabb emléke. A kötet a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Muzeális gyűjteményében található, a közel 850 kötetből álló Streibig-gyűjtemény becses kincse.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiséghez kapcsolódó érték:

igen

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Muzeális gyűjtemény

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

települési

Otájegységi

Ógazati

amely értéktár neve: Győri Értéktár

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indoklása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Az Alsó-Ausztriából származó, előbb Kismartonban, később pedig Sopronban működő nyomdász, Joseph Anton Streibig az akkori győri püspök, Sinzendorff Fülöp Lajos hívására érkezett városunkba. A Streibig-nyomda első győri kiadványa, az 1728. évre szóló latin és német nyelvű kalendárium volt, amely Calendarium Jaurinense, de anno ex

Maria Virgine incarnati Iesu Christi 1728. Bissextili, németül pedig: Neu eingerichteter Raaberischer Kalender auff das Jahr unsers Heylands Jesu Cristi MDCCXXVIII. címen jelent meg feltehetően 1727 őszén.

Streibig József Antal első kiadványával azonnal megmutatta, hogy komoly technikai tudás birtokában van. A kalendárium kétnyelvű, a címlap mellett a szöveg nagy része is latinul és németül egyaránt olvasható. Kétszínnyomású, fekete és piros színű betűket egyaránt alkalmazott. A nyomtatáshoz „a latin nyelvű címben legalább hét, a német nyelvűben legalább kilenc betűméretet és –típust” használt, amivel azt bizonyította, hogy megfelelő gazdagságú betűkészlettel rendelkezik. A kalendárium maga is nagyalakú (31,5x20,5 cm), címlapja azonban kihajtható, 41x29,5 centiméteres méretével eltér a kiadványétól. Unikális a kötet, mivel a korban, sőt a 18. század folyamán senki más nem nyomtatott ekkora méretű kalendáriumot.

A címlapot követő ajánlás a győri püspöknek szól. Ezt a kalendárium rész követi, 49 számozatlan lapon keresztül. „Egy-egy dupla oldalon 9-9 nap leírását adja, minden hónapot új oldalon kezdve.” A Streibig-nyomda első nyomtatványa az ún. „előjegyzéses vagy rovatos naptárak közé tartozott”. A kiadvány dupla oldalain szélesebb és keskenyebb rovatok szerepelnek, egyesekben előre megadott adatok vannak, másokban pedig a tulajdonos jegyezhet fel megjegyzéseit többek között az időjárásról, bevételeiről és kiadásairól, üzleti ügyeiről stb.

Minden második lap jobb oldalára került az ún. címtár, ebben sorolták fel a világi és egyházi tisztviselők neveit, ezeket azonban csak latin nyelven. Az egyes hónapokat követően pedig a vásárok jegyzékét, továbbá az időjárást érintő változásokat olvashatták a kalendárium használói, latinul és németül.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

A Calendarium Jaurinense de anno ... 1728, mint az első Győrben nyomtatott könyv, városunk egyik legjelentősebb könyv- és nyomdászattörténeti emléke. A kor máshol megjelent kalendáriumai közül kiemelkedik mérete és címlapja révén, ezáltal különösen unikális dokumentumnak számít.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Horváth József: Régi győri kalendáriumok. Kisalföldi kalendárium 1995. p. 71-77.

Horváth József: Calendarium Jauriense ... 1728 : kétszázhetven éves az első győri nyomtatvány. Kisalföldi Könyvtáros 1997. 1-2. sz. p. 63-69.

Horváth József: Adalékok a győri Streibig nyomda történetéhez. A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár jubileumi évkönyve 1898-1998. p. 185-217.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

CALENDARIUM JAURINENSE, DE ANNO EX MARIA VIRGINE INCARNATI IESU CHRISTI

1728. Bissextili.

Ad Elevationem Poli Jaurinensis.

Pro Notitia uniuscujusque DIEI, tam Astronomica & Politico-Juridica, quam Oeconomica, & annotationibus in singulos dies,
Habito respectu ad
PROVENTUS, EXPENSAS, NEGOTIA EXPEDIENDA, RES DOMESTICAS, & CONTINGENTIA,
juxta uniuscujusque Statum & Conditionem.

Additis

DOMINORUM DOMINORUM ARCHI-EPISCOPORUM, EPISCOPORUM, FLELATORUM, BARONUM, SUPREMORUM COMITUM, COMITATUM,
LIBERARUM REGIARUMQUE CIVITATUM, NOMINIBUS & TITULIS.

Schemate

EXCELSÆ REGIÆ CANCELLARIÆ, EXCELSI LOCUMENTENTIALIS CONSILII, EXCELSÆ SEPTENVIRALIS, INCLYTARUM REGIÆ
ac DISTRICTUALIUM TABULARUM.

Cum omnium Dignitatum & Jurisdictionum Fonte AUGUSTISSIMO

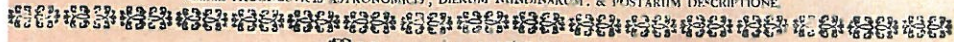
CAROLO VI.

ROMANORUM IMPERATORE,
Germaniæ, Hispaniarum, Hungariæ, Bohemiarumque Catholico Apostolico
REGE CLEMENTISSIMO,

EJUSDEMQUE AUGUSTISSIMA REGNORUM LEGITIMA HÆREDE FAMILIA, ac TOTA PARITER EXCELSA AULA.

In Regni Hungariæ Solatium exhibitum.

Annexis PROGNOSTICIS ASTRONOMICIS, DIERUM NIUNDINARUM, & POSTARIUM DESCRIPTIONE.

Neu, eingetichteter

Kaaberischer Kalender /

Auff das Jahr unsers Heylands IESU CHRISTI

M. DCC. XXVIII.

Welches ein Schalt-Jahr von 365 Tagen /

Nach der Höhe des Kaaberischen Poli verfasst.

Mit Astronomisch-Politisch-Juridischen Unterricht auff jedwederen Tage; Embel der Abtheilung vor das Einkommen, Aufgängen, zu verrichtende
Geschäfte, Haus-Weiten, insulende Dinge, nach eines jeden Stande Gewas.

Mit Befügung deren Nahmen und Titeln deren Hn. Hn. Erz-Bischöffen / Bischöffen / Pre-
laten / vornehmsten Aembter. Vertretern / Ober-Gespennen / Gespennschafften /
Freyen und Königlichen Städten.

Der Hoch-Eöbl. Königl. Ungarischen Hoff-Canzley; Hoch-Eöbl. Königl. Stadthalterey /
Hoch-Eöbl. Septenviral / Eöbl. Königl. und Districtualen Taffeln.

Mit auß

Den Ursprung und Quelle aller Würden und Gerechtsamen

Dem Allerdurchlächtigsten / Großmächtigsten / und Unüberwindlichsten

Karl den Sechsten /

Römischen Kayser /

Zu Germanien / Hispanien / Ungarn / und Böheim Catholisch-Apostolischen

Allergnädigsten König

Und Dero Durchlächtigsten Erz-Hause in Befolg sammentlicher Hoher Hoffstatt /

Zu Erst des Königreichs Ungarn vorgestellt.

Mit Befügung Astronomischer Vorlegung, Verzeichnus deren Jahr-Würden und Posten im Königreich Ungarn.
Erkunt zu Raab, durch Joseph Antoni Strickis, privilegirten Königlich- und Bischöflich-Kaaberischen Buchdruckern.

A Calendarium Jaurinense de anno ... 1728 címlapja

JANUARIUS		Jänner		habet	hat	
Dies Mensis.	Lit. Domin.	FESTA SANCTO- RUM, Tam Mobilium, quàm Im- mobilium.	Curfus Lunæ, Ober Lauff. 3. Gr.	Fest. Tage Dren Heiligen/ So wohl demöglich als unbereglich.	Proventus. Das ist: Einkommen.	Expensæ, Das ist: Ausgaaßen.
1	a	Circ. D.N.J.C. ☉ ☽ In Clivm finis qVI bens Ceplit habet, annVs terf. Vstos afferat ergo Dies.	☽	Neu Jahr / ☉ ☽ ☉ Schein, vermischte		
2	b	Macarii Abb. ☿ ☽ ♀ ♂ mos turbatur	☽ 19	Macarius ☿ ☽ ♀ ♂ Schnee		
3	c	Genovef. Virg. ☿ ☽ ♀ nivibus	☽ 3	Genovefa ☿ ☽ ♀ Wolken,		
4	d	Dom. Titus Ep. Evang. De fuga in Æ gyptum. Matt. 2. ☿ s. h. 9. min. merid.	☽ 17	Soh. Titus Evang. Von der Flucht in Egypt. Marc. 4 ☿ s. u. 9. m. voem.		
5	e	Simeonis ☿ ☽ ☉ lucidum,	☽ 2	Simeon ☿ ☽ ☉ Lüfftig,		
6	f	Epiph. D.N.J.C. ☿ ☽ ☉ ☉ Radii Solar.	☽ 15	S. 3. König ☿ ☽ ☉ ☉ Schein mit		
7	g	Canuti Reg. ☿ ☽ ♀ ♀ in ☿ temperatum.	☽ 29	Canutus K. ☿ ☽ ♀ ♀ in ☿ Schnee: Wolken,		
8	a	Severini Ab. ☿ ☽ ☉ acr, nives &	☽ 13	Severinus ☿ ☽ ☉ trüb,		
9	b	Juliani Marc. ☿ ☽ ☉ ☽ frigus,	☽ 26	Julianus M. ☿ ☽ ☉ ☽ feucht, säremisch,		

Nego-

A Calendarium Jaurinense de anno ... 1728 2. számozatlan oldala

DIES	Täg	XXXI.	31.
Negotia expedienda. Das ist: Berrichtende Geschäfte.	Res Domestica. Das ist: Haus- & Ge- schäfte.	Contingentia, Das ist: Zukunftige Dinge.	Tituli ac Dignitates Dominorum Dominorum Regni Hungariae Epi- scoporum.
		Fagyas az Embert is hat bita aszagy	ARCHI - EPISCOPUS STRIGO- NIENSIS, & PRIMAS REGNI. Celsissimus Dominus, Dominus EMERICUS & Comitibus ESTERHASY de GALANTHA, S. R. I. Princeps, Archi - Episcopus Strigoniensis, Primas Inlyti Regni Hungariae, Legatus Natus, Summus & Secretarius, Comitatus Strigoniensis Perpetuus Supremus Comes, Sac. Cae. Regiae; Majest. Actualis Inti- mus Status, & Coadiutorius Con- siliarius.
		Tizta udö volt az Fagyás emi velt jobbán.	ARCHI - EPISCOPUS COLOGEN- SIS. Eminentissimus Dom. D. EMERI- CUS, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyter Cardinalis, & Comi- tibus CSAKY de KENESTSZEGH, Perpetuus Terrae Scepusiensis, Co- loceusis & Bachiensis Ecclesiarum Ca- nonice Unitarum Archi - Episcopus, Episcopatus Váradienfis Administra- tor, Comitatum Bachiensis & Bi- hariensis Supremus ac Perpetuus Co- mes, nec non Abbatis S. Gotthar- dienfis Administrator, & S. C. R. Maj. Intimus Actualis Consiliarius.
		Udö el melleg Tizta ki felebr jóra udö volt	EPISCOPUS NITRIENSIS. Excellentissimus Dom. Dom. LA- DISLAUS ADAMUS & Comi- tibus ERDOEDY de MO- NYOROKEREK, Episcopus Nit- riensis, Locique & Comitatus ejus- dem Nominis, prout & Montis Clau- dij, ac alterius Comitatus Varas- dienfis respective Perpetuus Supre- mus Comes, Praepositus Sanctae Mar- garethae Virginis de Dömös, S. C. R. Majest. Actualis Intimus Consiliarius, & Hungaricus Aulicus Cancellarius.
		Ollyan omind az elbunyj en gadelmes.	EPISCOPUS WESZPRINIENSIS. Illustrissimus Dom. Dom. ADA- MUS ACSADY de Eadem, Epi- scopus Wespriemensis, Locique & Comitatus Eiusdem Nominis Per- petuus Supremus Comes, Abbas S. Martini de Vaska, Beneficiarius So- promensis, Venerabilis Capituli Ca- thedralis Ecclesiae Jurinensis Cano- nicus, S. C. R. Maj. Consiliarius, & Actualis Aulico - Hungaricus Can- cellarius.
		Deligk Tizta udö vold kegy fagy a tal chintan köd	
		Kagy udö Dajta lo mas elvöre meg ködölly az Lucego Egn.	
		Delely udö fa- gyá bal.	
		Fagyas az el mult vold emi fog az ablak, tal lak- meg jesszette	

A Calendarium Jaurinense de anno ... 1728 3. számozatlan oldala

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés m) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum

Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér
9023 Győr, Herman Ottó utca 22. | Telefon:+36-96-516-670
Fax:+36 96 418 942 | info@gyorikonyvtar.hu | www.gyorikonyvtar.hu

AJÁNLÁS

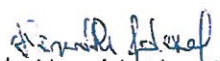
A Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Muzeális gyűjteményében található régi könyvek közül az 1727 és 1850 között Győrben működő Streibig-nyomda legelső kiadványát, egy kétnyelvű kalendáriumot ajánljuk felvételre a Győri Értéktár kulturális értékei közé.

A Győrben nyomtatott könyv 1727-ben jelent meg latin és német nyelven, címe Calendarium Jaurinense, de anno ex Maria Virgine incarnati Iesu Christi 1728. Bissextili, németül pedig: Neu eingerichteter Raaberischer Kalender auff das Jahr unsers Heylands Jesu Christi MDCCXXVIII. Streibig József Antal ezzel a kiadvánnyal alapozta meg a Streibig-család 123 évig tartó működését városunkban, mivel ez az 1728. évre szóló, ún. rovatos kalendárium hűen tükrözi a városba költöző nyomdász komoly technikai tudását és betűkészletének gazdagságát is. A kötet méretével és címlapjával a 18. századi kalendáriumok között országosan is unikálisnak számít.

Az első Győrben nyomtatott könyv városunk egyik legjelentősebb könyv- és nyomdásztörténeti emlékeként kétségtávolú érdeemes arra, hogy a Győri Értéktár kulturális értékei közé kerüljön.

Győr, 2021. október 4.

Tisztelettel:

dr. Horváth József

könyvtörténész - könyvmuzeológus

Hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott dr. Horváth Sándor Domonkos hozzájárulok az általam benyújtott javaslatban megadott adatok kezeléséhez, továbbá a benyújtott teljes dokumentáció, a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználásához.

Továbbá nyilatkozom, hogy a nem saját készítésű dokumentumok tekintetében az adott dokumentum tulajdonosa hozzájárult a térítésmentes szabad felhasználáshoz, mely magában foglalja a nyilvánosságra hozatalt a helyi értékek adminisztrációja, archiválása és népszerűsítése érdekében.

Győr, 2021. november 30.

Javaslattevő aláírása